

آیت‌الله خامنه‌ای: سعدی یکی از پایه‌های بنای استوار ادب پارسی است

به گزارش صدای تجارت، رهبر معظم انقلاب در پیامی به کنگره بزرگداشت مصلح‌الدین سعدی شیرازی تاکید کردند، برگزاری کنگره‌ی بزرگداشت شاعر و نویسنده‌ی بزرگ پارسی مصلح‌الدین سعدی شیرازی از جمله‌ی شایسته‌ترین اقدامات در عرصه‌ی ادب و فرهنگ انقلابی این روزگار است.

متن کامل این پیام به شرح زیر است:

تجلیل سعدی، تنها تجلیل شعر و نثر شیوا نیست، تجلیل اخلاق و حکمت و معرفت بلیغ و رسا نیز هست، و در این دوران که انقلاب مبارک اسلامی پهنه‌ی زندگی ما مردم ایران زمین را قلمرو ارزشهای اسلامی ساخته، و حکمت و معرفت را در جایگاه شایسته‌ی خود نشانیده، به جاست که ذکر جمیل سعدی بر زبان ارزش‌گزاران آن ارزشها و یاد او در خاطر رهروان آن وادیها مکرر و مؤکد گردد.

این‌جانب فراهم آوردگان و دست‌اندرکاران این مجمع تحقیقی و ادبی و هنری را صمیمانه سپاس می‌گویم، و این ابتکار را بزرگ و ارجمند می‌شمارم.

بیشک سعدی یکی از پایه‌های بنای استوار ادب پارسی و محصول شعر و نثر و تشکیل‌دهنده‌ی یکی از برارنده‌ترین اندامهای پیکره‌ی شکوهمند فرهنگ کنونی ماست. پند سعدی که مایه گرفته از معارف قرآن و حدیث است همواره نقش زرین خاطر پندآموزان، و زبان فصیح و صریح او، رازگشای گنجینه‌های معانی برای دل‌های جوینده و مشتاق بوده است. و امروز مانند همیشه عزیزترین هدیه‌ی احباب سخن و ارباب خرد را می‌توان در بدایع طیبات دیوان او و زیباترین گلهای اندیشه‌ی بشری را در گلستان مصفای نظم و نثر او جست و یافت.

شرف سعدی بر بسیاری از سراینندگان پارسی از آن است که قدر سخن را نشکسته و آن را دست مایه‌ی تقرب و ارتزاق نساخته است. بسی اندکاند زبان آورانی که گوهر آسمانی سخن را در پای اهریمنان زمانه نریخته و تیغ ستم را بدان صیقل نداده باشند. سعدی یکی از این نادرگان

است که اگر گاه زبان به ستایش گشوده، در ساغر زرین مدح خود جز داروی شفا بخش و گاه تلخ پند و اندرز نریخته است.

شعر و نثر فاخر این جهان‌نیده‌ی انسان شناس صادق، همواره پیامی را با خود حمل کرده است، یا از منبع وحی و گنجینه‌ی قرآن و حدیث و یا از پرتو دل و احساس صاف و بی‌غش خود او.

شیوه‌ی سخن بی‌تکلف و شفاف او نیز امتیاز دیگر این آموزگار بزرگ مردمی و محبت است. کلام او چون جوی آب زلالی، ذره ذره‌ی جان مستمع را سیراب می‌کند و بی‌هیچ غبار تصنع، بر دل او می‌نشیند. بسیاری آنها که در هر دو قلمرو نظم و نثر، سمند فصاحت تاخته‌اند، اما فقط سعدی است که شعری روان چون نثر و نثری آهنگین چون شعر پدید آورده و آمیزه‌ی شگفت‌آوری از مضمون و ترکیب و معنی و لفظ در هر دو عرصه فراهم ساخته است.

باری اینک، بهانه‌ای برای ابراز شیفتگی به این سخن‌ساز معنی‌پرداز فراهم آمده و به جاست که کلام او که قرن‌ها خاطر حزین و شاد را به خود مشغول کرده و از عشق و جوانی تا ضعف و پیری را در بر گرفته و آداب صحبت را به پیر و برنا آموخته و رازهای تربیت را برای عالم و عارف گشوده، امروزه حد آن نگهداشته و حق آن گزارده شود و این حق‌گزاری بدون معرفت درست او، ممکن نخواهد شد.

این کنگره باید گوشه‌های ناشناخته‌ی شخصیت سعدی و درخشندگی هنر او را بشناساند و راه بهره‌جویی نسل انقلابی امروز از این گنجینه‌ی قیمتی را هموار سازد. شایسته‌ترین تجلیل سعدی همین است و جمهوری اسلامی این را برای همه‌ی چهره‌های جاودانه‌ی هنر و ادبیات سالم مردمی، کاری لازم و وظیفه‌ای حتمی می‌شناسد.

ادبیات انقلاب بر آن نیست که بنای فرهنگ و ادب تاریخی این کشور را از جای برکنده، به جای آن چیزی از نو تدارک بیند.

گذشته‌ی ادب و هنر ما، میراث ارزشمندی است که باید ادبیات انقلاب را مایه توان ببخشد. مشعل هدایت‌گر شعر و هنر انقلابی، بر بام این قلعه‌ی شکوهنده‌ی استوار خواهد توانست تا همه‌جای آفاق هنرپذیر و سخن‌شناس را بپوشاند و نور افشانی کند. اگرچه در این میان سعدی شیراز از آن رو که غالباً زبان و دل را پر بار از ارزشهایی می‌داشته که امروزه به برکت انقلاب، فضای زندگی مردم را فرا گرفته است، از امتیازی ویژه برخوردار است، لیکن حمایت از آفرینشهای شعری و هنری در نظام جمهوری اسلامی، چیزی الهام گرفته از قرآن و

روش پیامبر خدا و پیشوایان معصوم علیهم السلام است. و انقلاب اسلامی در محتوای خود جانب دار و حق گزار هنر و ادبیات است.

ادبیات و هنر به عنوان زبانی برای تعبیر بالاترین اندیشه‌های اسلامی در سراسر تاریخ اسلام جایگاهی ممتاز داشته و امروز نیز باید داشته باشد.

شکی نیست که انقلاب؛ سمت ادبیات و هنر را تغییر می‌دهد و آن را در جهتی که پسندیده و مقبول است می‌افکند این به نوبه خود شاعران و هنرمندان و ادیبان را به آنان که این دگرگونی بنیادین را برمی‌تابند، یا لااقل با آن به خصومت بر نمی‌خیزند، و آنان که از سر دشمنی و عناد با چرخش انقلابی شعر و ادب می‌ستیزند، تقسیم می‌کند. این ماجرای همیشگی تحولات اجتماعی در همه جای جهان بوده و اکنون نیز هست، ماجرای که در این انقلاب شکوهمند اسلامی ما نیز تکرار شد، و کسانی را دربارهی سرنوشت هماوایی هنر و ادب با این انقلاب دچار تردید و نگرانی ساخت. حقیقت آن است که انقلاب مخصوصاً آنجا که متکی بر ذهن و دل و تلاش توده‌های انسانی است خود زایندهی شعر و ادب و هنر است زیرا که اینها همه مقولاتی انسانی و مردمی‌اند.

هرجا مردم هستند ادبیات هست و شعر و هنر است و آن چنان هست که مردم می‌اندیشند و می‌خواهند و هر چه جز آن است نه دل نشین است و نه ماندگار. انقلاب اسلامی ما علاوه بر این، فرآورده‌های ذهن و دل انسان را حرمتی عظیم می‌نهد، زیرا به انسان اعتقادی عظیم دارد، از این روی حرکت ادبیات و هنر در جامعهی انقلابی ما علیرغم قدرناشناسی و ناسازگاری برخی از سراینندگان و سازندگان بریده از مردم به توقف و رکود نینجامید، و رو گردانی آنها که نخواستند جوش انقلابی مردم را بشناسند و ارج نهند، به خمود و سکون این جوش نرسید.

جوانه‌های ادب و هنر انقلابی در همان جهت که سرانگشت انقلاب اشارت می‌کرد، رویدن گرفت و بسیاری از آفرینندگان سخن به ندای انقلاب پاسخ گفتند و ما برای هنر و ادبیات فارسی آینده‌ای با شکوه‌تر و شیواتر از همیشه را انتظار می‌بریم.

نکته‌ای که ذکر آن را مفید می‌شمرم آن است که انقلاب برای حرکت سازندهی خود در انتظار این و آن نمی‌ماند. این رهروانند که برای جدا نماندن از قافلهی حیات و کمال باید گردونهی انقلاب را در یابند و بدان چنگ زنند، صلابت انقلاب به همه‌ی سراینندگان و نویسندگان

و هنرمندان در حقیقت، دعوت به رستگاری و جاودانگی است، و این
محصول تجربه‌های همیشگی تاریخ است.

در پایان سخن بار دیگر از فراهم آوردگان این کنگره بزرگ
سپاسگزاری کرده، به همه میهمانان ایرانی و خارجی، حضور در این
مجمع را خوش آمد می‌گویم و توفیق همه را از خداوند متعال مسألت
می‌کنم.

سید علی خامنه‌ای
رئیس جمهوری اسلامی ایران
1363/9/4